

Nr 269.

Av herr Borell, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny definitiv lönereglering för landshövdingarna och befattningshavare vid länsstyrelserna m. m.

I sin till årets riksdag avlåtna proposition nr 183 angående ny definitiv lönereglering för landshövdingarna och befattningshavarna vid länsstyrelserna m. m. har Kungl. Maj:t beträffande länsnotarier och länsbokhållare av första klass föreslagit placering i den förutvarande lönegraden B 14, motsvarande i den nyantagna löneplanen lönegraden B 22.

Propositionen avser alltså samma ställning i lönehänseende för ifrågasvarande befattningshavare som den, vilken föreslagits av 1902 års löneregleringskommitté.

Kommittén har nämligen i förevarande hänseende anfört följande:

»Kommittén inser nogsamvt vikten därav, att för behörigt fullgörande av den mångfald uppgifter, som vila å länsstyrelserna, dessa även å länsnotarie- och länsbokhållaretjänsterna erhålla verkligt dugande och väl kvalificerade personer och att fördenskull innehavarna av dessa tjänster beredas en förbättring i löneställning i förhållande till den nuvarande. Det synes kommittén emellertid, att skäligen anspråk i nämnda hänseende böra anses tillgodosedda, om länsnotarier och länsbokhållare i nuvarande första eller högsta lönegraden under beteckning länsnotarier och länsbokhållare av 1:a klass placeras i lönegraden B 14 samt länsnotarier och länsbokhållare i nuvarande andra eller lägsta lönegraden under beteckning länsnotarier och länsbokhållare av 2:a klass i lönegraden B 13 enligt det nya avlöningsreglementet.»

Den utav löneregleringskommittén sålunda uttalade meningen har delats av landsstatslönesakkunniga, så vitt angår länsnotarier och länsbokhållare av 2:a klass. Vidkommande åter länsnotarier och länsbokhållare av 1:a klass hava landsstatslönesakkunniga hyst en från kommittérades förslag avvikande mening samt föreslagit sistberörda tjänster till placering i den förutvarande lönegraden B 15, motsvarande lönegraden B 24 i nya löneplanen.

Till stöd för detta sitt förslag hava landsstatslönesakkunniga anfört, att det enligt deras mening kunde råda tvekan, huruvida den av kommittén föreslagna placeringen i B 14 till fullö motsvarade de viktiga arbetsuppgifter, delvis i ledareställning, som påvilade länsnotarierna och länsbokhållarna av första klass, och att det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke dessa tjänstemän mera vore att likställa med den till 15:e lönegraden

inom den allmänna civilförvaltningen hänförda befattningsgrupp, som utgjordes av flertalet förutvarande andragradstjänstemän, samt motsvarande befattningshavare vid kommunikationsverken än med exempelvis registratorerna i statsdepartementen och den lägre revisorsgraden i riksräkenskapsverket. Genom den högre klassens inordnande i 15:e lönegraden och den lägres hänförande till 13:e lönegraden skulle ock enligt de sakkunnigas mening åstadkommas ett lämpligare förhållande mellan avlöningarna för de båda klassernas tjänstemän än som erhöles genom kommitténs förslag att placera dessa i intill varandra liggande lönegrader.

Genom detta sitt förslag hava de sakkunniga i viss mån skänkt beaktande åt de synpunkter, som i förevarande hänseende framhållits från tjänstemannahåll. Av delegerade för länsstyrelsernas tjänstemän har ursprungligen hemställts, att förste länsnotarier och förste länsbokhållare måtte placeras i den förutvarande lönegraden B 16, och sedermera har föreningen Sveriges länsassessorer, länsnotarier och länsbokhållare i skrivelse den 22 september 1923 uttalat, att länsnotarier och länsbokhållare icke under några förhållanden borde placeras lägre än i B 15.

Det torde i detta sammanhang även böra framhållas, att ett flertal länsstyrelser betecknat den löneställning, som av löneregleringskommittén föreslagits för länsnotarier och länsbokhållare, såsom alltför låg.

Herr statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet, å vars i ämnet uttalade uppfattning propositionen grundar sig, har motiverat sin anslutning till kommittéförslaget i denna del därmed, att vad de sakkunniga anfört icke syntes honom utgöra tillräckligt skäl till ett frångående av löne-regleringskommitténs förslag.

De olika meningar, som, enligt vad ovan sagts, yppat sig angående placeringen i löneplanen av länsnotarier och länsbokhållare, äro naturligt nog ägnade att alstra en viss tvekan, huruvida propositionen i denna del innebär en fullt skälig och riktig lösning, och till denna tvekan bidrager icke minst det förhållandet, att kommittérade, vilka dock betonat ifrågasvarande tjänsters betydelse och vikten av deras besättande med verkligt dugande och kvalificerade arbetskrafter, icke förebragt någon motivering till sitt förslag, under det att landsstatslönesakkunniga för sin avvikelse från kommittéförslaget i denna del lämnat en motivering, som, även om den i formen icke markerar ett skarpare avståndstagande från kommittérades mening, dock innefattar synnerligen beaktansvärda skäl, vilka inbjuda till närmare granskning av förhållandena.

Gällande landshövdinginstruktion är, såvitt angår länsnotarier och länsbokhållare, tämligen knapphändig. Enligt densamma består dessa tjänstemäns huvudsakliga arbete däri, att de biträda vid de å respektive avdelningar förefallande göromål. För att få en uppfattning om deras tjänsteåligganden, måste man alltså beakta först och främst arten och omfånget av det arbete, som åvilar länsstyrelserna, och därefter den del,

som länsnotarierna och länsbokhållarna taga i detta arbete. Vad den förra av dessa synpunkter angår, torde det vara tillräckligt känt, att länsstyrelsernas arbete sträcker sig över nästan alla områden av den administrativa förvaltningen och till icke oväsentlig del omfattar frågor jämväl av judiciell natur, likaså att länsstyrelsernas arbetsbörda är synnerligen stor. Länsnotariernas och länsbokhållarnas instruktionsenligt lämnade biträde i detta omfattande arbete består däri, att de förbereda ärendena för slutligt avgörande och uppsätta förslag till beslut, vilka förslag därvid i första hand underställas vederbörande föredragande, d. v. s. vederbörande avdelningschef eller assessor. I fråga om arbetsfördelningen mellan länsnotarier och länsbokhållare av första klass, å ena, samt länsnotarier och länsbokhållare av andra klass, å andra sidan, läser därvid självfallet gälla, att den förra gruppen anförtros om icke alltid mera viktiga, så dock i regel mera krävande ärenden än den senare. Den arbetsbörda, som åvilar avdelningscheferna och assessorerna, torde ofta nog medföra, att de icke kunna i detalj granska de av länsnotarierna och länsbokhållarna framlagda ärendena, utan att de i stor grad måste lita på dessa senare tjänstemäns noggrannhet och omdöme. I praktiken få länsnotarierna och länsbokhållarna för övrigt mången gång tjänstgöra såsom självständiga föredragande. Vid en del länsstyrelser torde denna föredragningskyldighet etableras med stöd av landshövdinginstruktionens bestämmelse, att länsnotarie och länsbokhållare vid förfall för vederbörande assessor är pliktig tjänstgöra i dennes ställe, men länsnotariernas och länsbokhållarnas kvalificerade arbete har även blivit av Kungl. Maj:t erkänt därigenom, att Kungl. Maj:t för en del länsstyrelser vidkommande genom fastställande av fördelningsplan för arbetet överflyttat föredragningskyldigheten beträffande vissa grupper av ärenden från övriga föredragande och lagt densamma å länsnotarie respektive länsbokhållare.

Såsom särskilt anmärkningsvärda exempel härå kunna åberopas Stockholms och Malmöhus län. I Stockholms län har sådan överflyttning av föredragningskyldigheten skett beträffande: utskökningsärenden med undantag av sådana, som angå exekutiv försäljning av fast egendom; ärenden angående lösdrivares behandling och behandling av alkoholister; förvandling av böter; ärenden angående värnpliktiga; ärenden angående explosiva varor och eldfarliga oljor m. m. I Malmöhus län äro här åsyftade grupper följande: ärenden angående lösdrivares behandling; ärenden angående värnpliktiga; ärenden hörande till handels-, försäkrings- och föreningsregistren ävensom ärenden angående jordbrukskassors och centralkassors godkännande; ärenden rörande antagande av släktnamn; ärenden angående jordavsöndring, avgäldssättning samt mantals fördelning; ärenden angående arrende- och saluvärdering å kronans domäner med undantag av läroverkshemman, utarrendering av eller tillsyn över dessa domäner med angivna undantag samt deras avyttring; ombesörjande enligt gällande före-

skrifter av försäljning av virke från de allmänna skogarna samt indrivning och redovisning av försäljningsmedlen och slutligen ärenden rörande dikning och annan avledning av vatten, så vitt de beröra kronans domäner. Vidkommande Stockholms län har Kungl. Maj:t härjämte medgivit länsstyrelsen att, oberoende av fördelningsplanen, förordna länsnotarie att bereda, föredraga och till expedition befordra visst ärende, som eljest icke skulle tillhöra länsnotaries föredragning. Med tillämpning av detta medgivande har till förste länsnotarien i Stockholms län överlämnats en mångfald viktiga ärenden såsom vägmål, kommunala besvärsmål, ärenden angående stadsplaner m. m., och har nämnde länsnotarie under en följd av år såsom självständig föredragande handlagt så gott som alla ärenden, med vilka han i tjänsten tagit befattning. I Malmöhus län äro förste länsnotarien och förste länsbokhållaren likaledes fullt sysselsatta med ärenden, i vilka de äro självständiga föredragande. I övriga län, där särskild föredragningsskyldighet åvilar länsnotarie eller länsbokhållare, är denna skyldighet visserligen icke så omfattande som i de två nu närmare omnämnda länen, men även där lærer ofta inträffa, att dessa befattningshavare få tjänstgöra som föredragande i vida större utsträckning än vad som direkt framgår av vederbörande fördelningsplan. Det synes ligga i öppen dag, att befattningar å vilkas innehavare ställas sådana fordringar, som nu nämnts, rättvisligen böra hänföras till ett högre plan än de befattningar, som infogats i den förutvarande lönegraden B 14. Landstatslönesakkunnigas obenägenhet att jämställa länsnotarier och länsbokhållare av första klass med registratorerna i statsdepartementen och den lägre revisorsgraden i riksräkenskapsverket förefaller helt naturlig, och finner jag det i alla avseende riktigt att, såsom de sakkunniga velat göra, likställa ifrågasvarande tjänstemän med flertalet befattningshavare i den förutvarande 15:e lönegraden. Länsnotarie- och länsbokhållarebefattningarna av första klass skulle härigenom komma i paritet med flertalet sekreterartjänster, en placering, vartill beskaffenheten av deras arbete synes mig osökt inbjuda. Härför tala icke minst de formella kompetensfordringar, som gälla för dessa befattningshavare, nämligen att hava fullgjort, vad som erfordras för att nyttjas till domarevärv. Dessa fordringar äro desamma, som gälla för avdelningscheferna vid länsstyrelserna och för länsassessorerna, och äro vida högre än dem, som ställas å ovannämnda registratorer och revisorer. Genom innevarande år fattade beslut har riksdagen uttryckligen erkänt, att vid placering i löneskalan bör tagas hänsyn till, huruvida vederbörande befattningar äro förenade med särskild föredragningsskyldighet eller i övrigt förutsätta vissa högre kvalifikationer. Jag håller före, att det skulle stå i god överensstämmelse med denna av riksdagen godkända princip, därest länsnotarier och länsbokhållare av första klass erhålla den löneställning, som de sakkunniga för deras vidkommande föreslagit.

Med stöd av det anförda hemställer jag,

att riksdagen, då riksdagen går att fatta beslut i den fråga, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 183, behagade bestämma, att länsnotarier och länsbokhållare av första klass skola placeras i lönegraden 24 B i den nya löneplanen, motsvarande lönegraden B 15 i den förutvarande löneplanen, ävensom anvisa de medel, som en sådan placering påkallar.

Stockholm den 16 april 1925.

Th. Borell.

